Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2016. gada 17. martā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Direktīva 2004/38/EK — Lēmums par uzturēšanās atļaujas izbeigšanu — Tiesību uz aizstāvību ievērošanas princips — Tiesības tikt uzklausītam — Dalībvalstu procesuālā autonomija — Kasācijas pamatu pieņemamība — Absolūts pamats

Lieta C-161/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Conseil d'État* [Valsts Padome] (Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 19. martā un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 9. aprīlī, tiesvedībā

Abdelhafid Bensada Benallal

pret

État belge .

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), tiesneši A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*], S. Rodins [*S. Rodin*] un E. Regans [*E. Regan*],

ģenerāladvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*],

sekretārs V. Turē [*V. Tourrès*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2015. gada 19. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza

— *A. Bensada Benallal* vārdā – *R.-M. Sukennik* un *R. Fonteyn*, advokāti,

— Beļģijas valdības vārdā – *S. Vanrie*, kā arī *L. Van den Broeck* un *C. Pochet*, pārstāvji, kuriem palīdz *S. Cornelis*, *P. Lejeune* un *D. Matray*, *avocats*,

— Francijas valdības vārdā – *G. de Bergues*, *D. Colas* un *F.-X. Bréchot*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *R. Troosters* un *C. Tufvesson*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2016. gada 13. janvāra tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – franču.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Savienības tiesību vispārējo principu par tiesību uz aizstāvību ievērošanu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *A. Bensada Benallal* un *État belge* [Beļģijas valsti] par prasību atcelt lēmumu par *A. Bensada Benallal* piešķirtās uzturēšanās Beļģijas teritorijā atļaujas izbeigšanu, kurā viņam uzdots atstāt šīs valsts teritoriju.

Atbilstošās tiesību normas

3 Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Eiropas Savienības pilsoņu un to ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp., un labojums – OV 2005, L 197, 34. lpp.), 27. pantā ir paredzēts:

"1. Ievērojot šīs nodaļas noteikumus, dalībvalstis neatkarīgi no valstiskās piederības drīkst ierobežot Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu pārvietošanās un uzturēšanās brīvību sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumu dēļ. Šādus apsvērumus neizmanto ekonomiskos nolūkos.

2. Pasākumi, ko veic sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ, atbilst proporcionalitātes principam un pamatojas tikai uz attiecīgā indivīda personisko darbību. Iepriekšējas krimināla sodāmības pašas par sevi nav pamatojums šādu pasākumu veikšanai.

Attiecīgā indivīda personiskajai darbībai jārada faktiski, attiecīgajā brīdī esoši un pietiekami nopietni draudi, kas skar vienu no sabiedrības pamatinteresēm. Nav pieņemami apsvērumi, kas atdalīti no konkrētā gadījuma iezīmēm vai pamatojas uz vispārējas profilakses apsvērumiem.

3. Lai noskaidrotu, vai attiecīgā persona rada draudus sabiedriskajai kārtībai vai valsts drošībai, izsniedzot reģistrācijas apliecību, vai, ja reģistrācijas sistēmas nav, ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā no dienas, kad attiecīgā persona ieradusies uzņēmējas dalībvalsts teritorijā, vai no dienas, kad paziņots par viņa/viņas atrašanos attiecīgajā teritorijā, kā paredzēts 5. panta 5. punktā, vai izsniedzot uzturēšanās atļauju, uzņēmēja dalībvalsts, ja tā uzskata to par būtisku, var pieprasīt izcelsmes dalībvalstij un vajadzības gadījumā arī citām dalībvalstīm sniegt informāciju par jebkādiem iepriekšējiem likumpārkāpumiem, ko attiecīgā persona varētu būt izdarījusi. Šādi pieprasījumi nedrīkst būt regulāri. Dalībvalsts, kurai ir nosūtīts pieprasījums, sniedz atbildi divu mēnešu laikā.

4. Dalībvalsts, kas izdevusi pasi vai personas apliecību, ļauj šā dokumenta turētājam, kurš sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumu dēļ izraidīts no citas dalībvalsts, ieceļot atpakaļ savā teritorijā, neievērojot formalitātes, pat tad, ja dokuments vairs nav derīgs vai tā turētāja valstiskā piederība tiek apstrīdēta."

4 Šīs direktīvas 28. pantā ir noteikts:

"1. Uzņēmēja dalībvalsts, pirms pieņem lēmumu par izraidīšanu sabiedriskās kārtības vai valsts drošības dēļ, ņem vērā apsvērumus, piemēram, to, cik ilgi attiecīgais indivīds ir uzturējies tās teritorijā, viņa/viņas vecumu, veselības stāvokli, ģimenes un ekonomisko stāvokli, sociālo un kulturālo integrāciju uzņēmējā dalībvalstī un to, cik stipras saiknes viņu vieno ar izcelsmes valsti.

2. Uzņēmēja dalībvalsts nedrīkst pieņemt lēmumu par tādu Savienības pilsoņu vai viņu ģimenes locekļu izraidīšanu neatkarīgi no valstiskās piederības, kuriem ir tiesības pastāvīgi uzturēties tās teritorijā, izņemot nopietnu sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumu dēļ.

3. Lēmumu par izraidīšanu nedrīkst pieņemt pret Savienības pilsoņiem, izņemot, ja lēmums pamatojas uz nopietniem valsts drošības apsvērumiem, ko definējušas dalībvalstis, ja pilsoņi:

a) ir uzturējušies uzņēmējā dalībvalstī iepriekšējos desmit gadus; vai arī

b) ir nepilngadīgi, izņemot, ja izraidīšana ir vajadzīga bērna interesēs, kā to paredz 1989. gada 20. novembra Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par bērna tiesībām."

5 Saskaņā ar minētās direktīvas 30. pantu:

"1. Attiecīgajām personām rakstiski paziņo visus lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar 27. panta 1. punktu, tā, lai viņām būtu saprotams to saturs un radītās sekas.

2. Attiecīgās personas precīzi un plaši informē par sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumiem, uz kuriem pamatojas par viņiem pieņemtais lēmums, izņemot, ja tas ir pretrunā valsts drošības interesēm.

3. Paziņojumā norāda tiesu vai administratīvo iestādi, kurā attiecīgā persona var pārsūdzēt lēmumu, pārsūdzības termiņu un attiecīgā gadījumā laiku, kas personai atvēlēts, lai izceļotu no dalībvalsts teritorijas. Izņemot pienācīgi pamatotus steidzamus gadījumus, laiks, kas atvēlēts izceļošanai no teritorijas, nedrīkst būt īsāks par vienu mēnesi no paziņojuma dienas."

6 Šīs pašas direktīvas 31. pants ir formulēts šādi:

"1. Uzņēmējā dalībvalstī attiecīgajām personām jābūt piekļuvei juridiskajām un vajadzības gadījumā administratīvajām pārsūdzības procedūrām, lai pārsūdzētu vai pieprasītu izskatīt tiesā jebkādu lēmumu, kas pieņemts pret šīm personām sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumu dēļ.

2. Ja iesniegumam par tāda lēmuma pārsūdzēšanu vai izskatīšanu tiesā, kas paredz izraidīšanu, ir pievienots pieteikums izdot pagaidu rīkojumu apturēt minētā lēmuma izpildi, faktiskā izraidīšana no teritorijas nevar notikt, līdz nav pieņemts lēmums par pagaidu rīkojumu, izņemot:

— ja lēmums par izraidīšanu pamatojas uz iepriekšēju tiesas spriedumu, vai

— ja attiecīgajām personām iepriekš ir bijusi iespēja pieprasīt jautājuma izskatīšanu tiesā, vai arī

— ja lēmums par izraidīšanu pamatojas uz nopietniem valsts drošības apsvērumiem saskaņā ar 28. panta 3. punktu.

3. Pārsūdzības procedūrās tiek pārbaudīta lēmuma likumība, kā arī fakti un apstākļi, ar kuriem pamatots ierosinātais pasākums. Tām jānodrošina, ka lēmums nav nesamērīgs, jo īpaši, ņemot vērā 28. pantā noteiktās prasības.

4. Dalībvalstis drīkst izraidīt attiecīgo indivīdu no savas teritorijas, kamēr vēl noris pārsūdzības procedūra, bet tās nedrīkst liegt indivīdam aizstāvēt sevi personiski, izņemot gadījumus, kad viņa/viņas ierašanās varētu radīt nopietnas problēmas sabiedriskajai kārtībai vai valsts drošībai vai ja pārsūdzība vai jautājuma izskatīšana tiesā ir saistīta ar aizliegumu ieceļot to teritorijā."

7 Saskaņā ar Direktīvas 2004/38/EK 35. pantu:

"Dalībvalstis nosaka pasākumus, kas vajadzīgi, lai liegtu, izbeigtu vai atsauktu ar šo direktīvu piešķirtās tiesības, ja notiek to ļaunprātīga izmantošana vai krāpšana, piemēram, fiktīvas laulības. Visiem šādiem pasākumiem jābūt samērīgiem un uz tiem jāattiecina procesuālās garantijas, kas paredzētas 30. un 31. pantā."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

8 *A. Bensada Benallal*, Spānijas pilsonis, ieradās Beļģijā 2012. gada 24. maijā. Pamatojoties uz viņa 2012. gada 31. maija pieteikumu, viņam ar 2012. gada 24. septembra lēmumu tika atļauts uzturēties šajā dalībvalstī darba ņēmēja statusā.

9 2013. gada 26. septembrī *État belge* ar Ārvalstnieku dienesta starpniecību izbeidza *A. Bensada Benallal* uzturēšanās atļauju un lika viņam atstāt Beļģijas teritoriju. Šajā lēmumā tostarp bija norādīts:

"Izrādījās, ka ieinteresētā persona ir izmantojusi maldinošu informāciju, kurai bijusi noteicoša nozīme viņa uzturēšanās tiesību atzīšanai, ko veikusi Beršemas-Sentagates [*Berchem-Sainte-Agathe*] [(Beļģija)] pašvaldības administrācija. Proti, [tika atzīts], ka uz visām sabiedrības [..] deklarētajām personām neattiecas vispārīgā darba ņēmēju sociālā nodrošinājuma shēma: "Daudzi precīzi un saskanīgi elementi juridiski pietiekami pierāda, ka [minētā] sabiedrība [..] neveic darbību ar algotu darbinieku piesaisti un ka tādēļ starp šo sabiedrību un [..] deklarētajām personām nav noslēgts darba līgums."

10 2014. gada 2. janvārī *A. Bensada Benallal* cēla prasību *Conseil du contentieux des étrangers* [Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padomē] atcelt minēto lēmumu.

11 Pamatojot savu prasību, *A. Bensada Benallal* izvirzīja tikai vienu pamatu par tiesību normas, kas attiecas uz administratīva akta formālu pamatojumu, pārkāpumu, labas pārvaldības principa, tiesiskās noteiktības principa, samērīguma principa, piesardzības un rūpības principa, apzinīgas pārvaldības principa, principa, saskaņā ar kuru administrācijai ir jālemj, ņemot vērā visus attiecīgos pierādījumus, pārkāpumu, kā arī Direktīvas 2004/38 35. panta pārkāpumu.

12 Savā argumentācijā, kas paredzēta, lai izskaidrotu izvirzīto pamatu, *A. Bensada Benallal* tostarp apgalvoja, ka Ārvalstnieku dienesta lēmumā nebija sniegts pamatojums. Šajā ziņā viņš apgalvoja, ka ziņojums, uz kuru pamatojoties tas pieņēmis savu lēmumu, netika ne pievienots minētajam lēmumam, ne nodots *A. Bensada Benallal* pirms šā lēmuma paziņošanas, ne arī pēc būtības tajā iekļauts, tādēļ viņš nevarēja saprast par viņu pieņemtā lēmuma pamatojumu.

13 Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padome ar 2014. gada 30. aprīļa spriedumu šo prasību noraidīja. Savā spriedumā pēdējā minētā tostarp norādīja:

"Katrā ziņā [Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas] padome konstatē, ka no brīža, kad [*A. Bensada Benallal*] iesniedzis savu darba līgumu ar sabiedrību [..], līdz [..] [tā ziņojuma iesniegšanas brīdim], uz kura pamata ticis pieņemts apstrīdētais lēmums, ir pagājis gandrīz gads, kura laikā [*A. Bensada Benallal*] nav sniedzis vai paziņojis nekādas ziņas [Ārvalstnieku dienestam] par problēmām, kas norādītas prasības pieteikumā un ar kurām tas būtu sastapies saistībā ar savu darba līgumu ar minēto sabiedrību.

Tomēr, ja [*A. Bensada Benallal*] uzskatīja, ka varēja atsaukties uz faktoriem, kas varētu radīt šķērsli viņa uzturēšanās atļaujas atsaukšanai, viņam tas bija jāpaziņo [Ārvalstnieku dienestam], nevis pēdējam bija jāaicina [*A. Bensada Benallal*] iesniegt apsvērumus šajā saistībā. Padome šajā ziņā atgādina, ka prasītājam ir jāsniedz pierādījums par to, ka viņš atbilst tiesību, uz kurām tas pretendē, un šo tiesību saglabāšanai obligātajiem nosacījumiem. Tā kā [*A. Bensada Benallal*] ir iesniedzis pieteikumu izsniegt

izziņu par reģistrāciju Beļģijā darba ņēmēja statusā, viņš varēja vai viņam bija jāvar likumīgi sagaidīt, ka viņa darba līguma neizpildes gadījumā (pat ja tas būtu no viņa neatkarīgu iemeslu dēļ) tiks ietekmētas viņa uzturēšanās tiesības, un bija jāapzinās, ka šī informācija pašam bija jānosūta [Ārvalstnieku dienestam], kas atbilstoši administratīvās lietas materiāliem netika darīts.

Attiecībā uz to, ka [*A. Bensada Benallal*] "nav saņēmis nevienu ierakstītu vēstuli, kā ir apstiprināts izmeklēšanas dokumentos, un ka tādējādi viņam nav bijusi iespēja tikt uzklausītam", ir jānorāda, ka tas neietekmē šo konstatējumu, jo [*A. Bensada Benallal*] pārmetums attiecas uz viņa uzklausīšanu, ko veicis sociālo lietu inspektors [..] (turklāt šī uzklausīšana bija balstīta ne tikai uz paziņojumiem, bet arī uz objektīviem konstatējumiem, no kuriem nevienu [*A. Bensada Benallal*] nav apstrīdējis), nevis tieši attiecas uz apstrīdēto lēmumu."

14 *A. Bensada Benallal* iesniedza *Conseil d'État* administratīvu kasācijas sūdzību par šo Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padomes spriedumu. Šajā sūdzībā tostarp ir izvirzīts pamats, ar kuru *A. Bensada Benallal* apgalvo, ka administratīvajai iestādei, proti, Ārvalstnieku dienestam, viņš ir bijis jāuzklausa, pirms 2013. gada 26. septembra lēmuma pieņemšanas. Viņš tāpat uzskata, ka Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padomei ir bijis jāuzskata, ka administratīvā procesa iznākums būtu varējis būt citāds, ja viņš būtu varējis labāk izklāstīt savus aizstāvības pamatus. Šā pamata pamatošanai *A. Bensada Benallal* apgalvo, ka ir tikuši pārkāpti ne tikai, pirmkārt, Beļģijas tiesību vispārējie principi par tiesību uz aizstāvību ievērošanu un sacīksti, kā arī, otrkārt, tiesības tikt uzklausītam ("audi alteram partem"), bet arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 41. un 51. pants.

15 *État belge* apgalvo, ka minētais pamats ir nepieņemams, jo tas esot ticis izvirzīts pirmo reizi iesniedzējtiesā kasācijas instancē un neattiecoties uz sabiedriskās kārtības noteikuma pārkāpumu. Turklāt prasītājs neesot precizējis, kā Hartas 51. pants ir ticis pārkāpts, nedz arī iesniedzis kādu pierādījumu, ka kas ļautu izvērtēt, vai administratīvajam procesam būtu varējis būt citāds iznākums, ja viņš būtu ticis uzklausīts pirms attiecīgā administratīvā lēmuma pieņemšanas.

16 Pēc būtības *État belge* apgalvo, ka Hartas 41. pantā paredzētās tiesības tikt uzklausītam neuzliek pienākumu veikt sarunas ar ieinteresēto personu par apstākļiem, uz kuriem viņš atsaucas. Pietiekot ar to, ka viņam ir bijusi iespēja darīt zināmu savu viedokli, kā tas esot bijis šajā lietā, kā tas izriet no Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padomes sprieduma.

17 Par lietu atbildīgais iesniedzējtiesas inspektors savā 2014. gada 16. oktobra atzinumā ir konstatējis, ka vienīgais Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padomē izvirzītais pamats neattiecās ne uz Hartas 41. un 51. panta pārkāpumu, ne uz vispārējo tiesību uz aizstāvību ievērošanas un sacīkstes principu pārkāpumu, nedz arī uz tiesību tikt uzklausītam ("audi alteram partem") pārkāpumu. Ņemot vērā Beļģijas procesuālo tiesību prasības šajā ziņā, inspektora atzinumā tika secināts, ka nav pieņemams *A. Bensada Benallal* apgalvojums, kas pirmo reizi ticis izvirzīts iesniedzējtiesā, kura izskata kasācijas sūdzību, par šo tiesību normu un vispārējo tiesību principu pārkāpumu, jo tie neietilpst sabiedriskajā kārtībā.

18 Savā procesuālajā rakstā, kas ticis iesniegts pēc šā atzinuma sniegšanas, *A. Bensada Benallal* apgalvo, ka pamatam par pamattiesību pārkāpumu ir absolūts raksturs, jo no Hartas 41. panta un Tiesas judikatūras izrietot, ka tiesības tikt uzklausītam ir vispārēja Savienības tiesību principa par tiesību uz aizstāvību ievērošanu transpozīcija, kura neievērošanu var konstatēt pēc savas ierosmes.

19 Iesniedzējtiesa konstatē, ka *A. Bensada Benallal* izvirzītais pamats, ciktāl tas attiecas uz Hartas 41. pantā paredzēto tiesību tikt uzklausītam pārkāpumu, netika izvirzīts Ārvalstnieku strīdu izskatīšanas padomē. Tomēr saskaņā ar Beļģijas tiesībām šāds pamats, kas pirmo reizi ticis izvirzīts kasācijas tiesā, par pieņemamu var tikt atzīts tikai tad, ja tas ir absolūts pamats.

20 Šādos apstākļos *Conseil d'État* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Eiropas Savienības tiesību vispārējam principam, atbilstoši kuram ir jāievēro tiesības uz aizstāvību, tostarp personas tiesības tikt uzklausītai valsts iestādē, pirms šī iestāde pieņem jebkādu lēmumu, kas var nelabvēlīgi skart attiecīgās personas intereses, piemēram, lēmumu, ar kuru tiek izbeigta personas uzturēšanās atļauja, Eiropas Savienības tiesību sistēmā ir salīdzināma loma ar to, kas ir Beļģijas imperatīvām tiesību normām valsts tiesībās, un vai atbilstoši līdzvērtības principam pamats par Eiropas Savienības tiesību vispārēja principa par tiesību uz aizstāvību ievērošanu pārkāpumu pirmo reizi drīkst tikt izvirzīts *Conseil d'État*, kas izskata kasācijas sūdzību, kā tas ir atļauts valsts tiesībās attiecībā uz absolūtajiem pamatiem?"

Par prejudiciālo jautājumu

21 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas uzzināt, vai Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja saskaņā ar piemērojamajām valsts tiesībām pamats par valsts tiesību pārkāpumu, kas pirmo reizi ticis izvirzīts valsts tiesā, kura izskata kasācijas sūdzību, ir pieņemamas tikai tad, ja tas ir absolūts pamats, tad pamats par Savienības tiesībās garantēto tiesību tikt uzklausītam pārkāpumu, kurš pirmo reizi ir ticis izvirzīts šajā pašā tiesā, ir jāatzīst par pieņemamu.

22 Lai atbildētu uz šo jautājumu, vispirms ir jākonstatē, ka strīda pamatlietā pamatā esošā faktiskā situācija – kā izriet no lēmuma par prejudiciālā jautājuma uzdošanu – ietilpst Savienības tiesību, tostarp Direktīvas 2004/38, piemērošanas jomā. Proti, pēdējā attiecas tostarp uz Savienības pilsoņu tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā izpildes nosacījumiem, kā arī uz minēto tiesību ierobežojumiem sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumu dēļ. Šo direktīvu piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi.

23 Lai arī minētajā direktīvā ir paredzēti vairāki noteikumi, kas ir jāievēro dalībvalstīm, iespējami ierobežojot Savienības pilsoņa uzturēšanās tiesības, proti, tostarp tās 30. un 31. pantā paredzētās, tajā turpretim nav noteikumu par tādu administratīvo procesu un tiesvedību noteikumiem, kas attiecas uz lēmumu par Savienības pilsoņa uzturēšanās atļaujas izbeigšanu.

24 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, ja attiecīgajā jomā nav Savienības noteikumu, šādi noteikumi ir jāparedz katras dalībvalsts tiesību sistēmā saskaņā ar procesuālās autonomijas principu, tomēr ar nosacījumu, ka tie nav mazāk labvēlīgi par noteikumiem, kas reglamentē līdzīgas situācijas, uz kurām attiecas valsts tiesības (līdzvērtības princips), un ka tie nepadara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi neapgrūtina to tiesību īstenošanu, kas piešķirtas Savienības tiesībās (efektivitātes princips) (spriedums, 2016. gada 21. janvāris, *Eturas* u.c., C-74/14, EU:C:2016:42, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

25 Līdz ar to abi kumulatīvie nosacījumi, proti, līdzvērtības un efektivitātes principu ievērošana ir jāizpilda, lai dalībvalsts varētu atsaukties uz procesuālās autonomijas principu situācijās, kuras tiek reglamentētas Savienības tiesībās.

26 Šajā gadījumā, kā norādījusi iesniedzējtiesa, *A. Bensada Benallal* kasācijas pamats par to, ka valsts iestāde ir pārkāpusi Savienības tiesībās garantētās tiesības tikt uzklausītam pirms viņam nelabvēlīga lēmuma pieņemšanas, ir pretrunā valsts procesuālajiem noteikumiem par pamatiem, kas pirmo reizi var tikt izvirzīti kasācijas instancē.

27 Kā izriet no šā sprieduma 24. punkta, Savienības tiesībām principā nav pretrunā tas, ka dalībvalstis atbilstoši procesuālās autonomijas principam ierobežo vai pakļauj nosacījumiem pamatus, kurus var izvirzīt kasācijas tiesvedībā, ar nosacījumu, ka tiek ievēroti līdzvērtības un efektivitātes principi.

28 Kā savu secinājumu 41. un 42. punktā uzsvēris ģenerāladvokāts, pamatlietā rodas jautājums, kas ir saistīts nevis ar efektivitātes principa, bet gan tikai ar līdzvērtības principa ievērošanu.

29 Ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru līdzvērtības princips nozīmē, ka attiecīgā valsts tiesību norma ir vienādi piemērojama prasībām, kas pamatotas ar tiesībām, kuras tiesājamajiem izriet no Savienības tiesībām, un prasībām, kas pamatotas ar iekšējo tiesību neievērošanu, ja to priekšmets un pamats ir līdzīgi (spriedums, 2013. gada 27. jūnijs, *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, 39. punkts). Šā principa ievērošana tātad nozīmē, ka prasības, kas balstītas uz valsts tiesību pārkāpumu, un līdzīgas prasības, kas balstītas uz Savienības tiesību pārkāpumu, tiek izskatītas vienādi (spriedums, 2015. gada 6. oktobris, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 34. punkts).

30 Tādējādi nosacījums par līdzvērtības principa ievērošanu, kas tiek piemērots tādai situācijai kā pamatlietā esošā, nozīmē, ka, ja valsts tiesību normās par procesuāliem noteikumiem kasācijas sūdzību jomā tiesai, kas tādu izskata, ir paredzēts pienākums pieņemt vai pēc savas ierosmes izvirzīt pamatu par valsts tiesību pārkāpumu, šādam pat pienākumam ir jābūt tad, ja tiek izvirzīts tāda pat veida pamats par Savienības tiesību pārkāpumu.

31 Līdz ar to, ja valsts tiesa, kas izskata kasācijas sūdzību, uzskata, ka pamats par tiesību tikt uzklausītam neievērošanu ir valsts absolūts pamats, kurš, piemērojot valsts tiesības, tajā var tikt pirmo reizi izvirzīts kasācijas kārtībā, atbilstoši līdzvērtības principam ir jāpastāv iespējai pirmo reizi izvirzīt kasācijas instancē līdzīgu pamatu par Savienības tiesību pārkāpumu.

32 Šajā gadījumā no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu skaidri neizriet, ka tiesības tikt uzklausītam, kas garantētas Beļģijas tiesībās, pašas par sevi ir Beļģijas tiesību vispārējs princips, kas tādējādi izriet no šīs dalībvalsts sabiedriskās kārtības. Tomēr iesniedzējtiesa šajā ziņā precizē, ka imperatīvas tiesību normas ir tās, kurām ir pamatnozīme Beļģijas tiesību sistēmā, piemēram, noteikumi par administratīvo iestāžu kompetenci, par tiesu kompetenci, par tiesību uz aizstāvību ievērošanu vai arī par citām pamattiesībām.

33 Šajā ziņā, lai iesniedzējtiesai ļautu noteikt, vai pamats par tiesību tikt uzklausītam pārkāpumu atbilstoši Savienības tiesībām ir tāda paša veida kā pamats par šādu tiesību pārkāpumu Beļģijas tiesību sistēmā, ir jāatgādina, ka tiesību uz aizstāvību ievērošana – kā Tiesa nospriedusi 2005. gada 9. jūnija spriedumā Spānija/Komisija (C-287/02, EU:C:2005:368, 37. punkts un tajā minētā judikatūra) – jebkurā tiesvedībā pret personu, kuras beigās var tikt pieņemts tai nelabvēlīgs akts, ir Savienības tiesību pamatprincips, kas ir jānodrošina pat tad, ja nav nekāda tiesiskā regulējuma par procedūru. Šis princips nozīmē, ka tādu lēmumu adresātiem, ar ko būtiski tiek skartas viņu intereses, ir jādod iespēja atbilstoši darīt zināmu savu viedokli.

34 Kompetentajai valsts tiesai ir jāpārbauda, vai ar līdzvērtības principu saistītais nosacījums ir ticis pārbaudīts lietā, kuru tā izskata. Attiecībā tieši uz pamatlietu tai ir jānosaka, vai tiesības tikt uzklausītam, kādas tās ir garantētas valsts tiesībās, atbilst nosacījumiem, kas paredzēti valsts tiesībās, lai tās varētu tikt kvalificētas par absolūtu pamatu.

35 Tādējādi uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja saskaņā ar piemērojamajām valsts tiesībām pamats par valsts tiesību pārkāpumu, kas pirmo reizi ticis izvirzīts valsts tiesā, kura izskata kasācijas sūdzību, ir pieņemams tikai tad, ja tas ir absolūts pamats, tad pamats par Savienības tiesībās garantēto tiesību tikt uzklausītam pārkāpumu, kurš pirmo reizi ir ticis izvirzīts šajā pašā tiesā, ir jāatzīst par pieņemamu, ja šīs tiesības, kādas tās ir garantētas valsts tiesībās, atbilst nosacījumiem, kas paredzēti šajās tiesībās, lai tās varētu tikt kvalificētas par absolūtu pamatu, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

36 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja saskaņā ar piemērojamajām valsts tiesībām pamats par valsts tiesību pārkāpumu, kas pirmo reizi ticis izvirzīts valsts tiesā, kura izskata kasācijas sūdzību, ir pieņemams tikai tad, ja tas ir absolūts pamats, tad pamats par Savienības tiesībās garantēto tiesību tikt uzklausītam pārkāpumu, kurš pirmo reizi ir ticis izvirzīts šajā pašā tiesā, ir jāatzīst par pieņemamu, ja šīs tiesības, kādas tās ir garantētas valsts tiesībās, atbilst nosacījumiem, kas paredzēti šajās tiesībās, lai tās varētu tikt kvalificētas par absolūtu pamatu, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

[Paraksti]